

”Han var den siste gammelliberalen”

Gunnar Ekelöf:

Bo Bergman fick sin stora önskan uppfylld, den som han formulerade på sid 105 i sin sista bok, utkommen i höst, Predikare. Hans önskan lyder:

”Fräls mig från det falska och oäkta och allmän mänsklig vedervärdighet. Och först som sist: skydda mig mot vad jag kallar andlig förlamning.”

Han ville dö som en in i det sista klart tänkande, medveten människa, och det fick han. Om det vittnar boken, som är en hyllning till hans älskade mästare i världslitteraturen, samtliga frisinta som han själv, fast han aldrig riktigt kunde för-

låta en av dem för hans övergång till en art av mysticism. Den mästaren hade han själv sett flera gånger. Det var Strindberg.

Allt detta var fantastiskt. Han var 39 år när jag föddes. Men om någon tror att han var en gengångare så är det grundligt fel. Han var pojkaktig och de finurligheter han ibland med ett fint leende strödde in i samtalet kunde vara dagsaktuella.

När Sartres nobelpris diskuteras bara för några år sedan kunde han inte närvara, men han skickade ett brev som utgjorde en glasklar sammansyn av Sartres hela verk och historiesyn och som överglänste de flesta andras inlägg i diskussionen.

Jag kände honom närmast som en jämnårig. Aldrig ett ord om årens tyngd. Nyligen frågade han mig:

— Du bor ju i Sigtuna, inte sant?

— Jo.

— Ja, det är en trevlig gammal stad.

Jag berättade om hur de byggde ut Märsta till en storstad, en besynnerlig bläckfisk mitt på en uppländsk leråker.

— Ja, det är underligt, sade han. När jag låg i Uppsala, det var på 80-talet, hände det att vi fotvandrade dit. Då fanns i Märsta bara det gamla värdshuset, en trevlig etapp. Och så järnvägsstationen förstas.

Bo Bergman har kommit att framstå som Stockholmskildraren par préférence. Men det var ett annat Stockholm. Om det nuvarande kunde han säga:

— Asch, den där bus-staden har jag ingenting med att göra.

Men det hände ändå att han till fots, som alltid, gick upp till Hötorgscity, ”för att se hur där var”, och kanske minnas gamla Klara. Men han blev inte sentimental för den skull.

Med honom gick den siste gammelliberalen bort. Få minns väl numera vad liberalism betydde. Men det var en framstegsvänlighet och en frisinthet som absolut inte var borgerlig.